

Kommunal Rapport

ANALYSE | ENDELIGE TALL
7. juli 2017

Rana

53 % av nøkkeltallene er forbedret siste år

nr. 287 justert for inntektsnivå

Nøkkeltallene er omtrent som forventet ut fra økonomiske forutsetninger.

Annonse

90 | KBN Kommunalbanken
ÅR | Norge

Plasseringer i Kommunebarometeret 2010-2017

Dette er plasseringene slik de faktisk ble rapportert de ulike årene. Serien er ikke sammenliknbar over tid, fordi innholdet i barometeret også har endret seg over tid.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nøkkeltallene alene	115	208	251	300	250	310	165	265
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	121	191	235	307	239	336	165	287
Rangering inntektsnivå	194	194	193	166	183	142	194	162
Grunnskole	286	380	360	369	325	392	378	337
Pleie og omsorg	74	65	159	147	119	88	69	368
Barnevern	200	295	95	130	220	313	180	214
Barnehage	62	186	145	176	117	278	112	154
Helse			313	244	322	392	213	292
Sosial	335	268	349	359	297	231	197	286
Kultur		178	188	279	191	137	114	157
Økonomi	211	301	207	173	165	168	123	57
Kostnadsnivå		127	78	91	165	149	188	68
Miljø og ressurser	98		285	319	32	196	243	71
Saksbehandling			242	245	140	180	57	140
Vann, avløp og renovasjon			67	80	27	77	187	250

Utvikling over tid (sammenliknbar serie)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nøkkeltallene alene	298	355	385	369	350	362	249	265
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	283	332	360	364	327	361	248	287
Grunnskole		312	342	365	362	370	334	337
Pleie og omsorg	309	380	381	375	255	249	258	368
Barnevern	167	85	112	181	284	328	181	214
Barnehage	78	34	91	89	101	165	254	154
Helse	317	249	386	265	387	371	296	292
Sosial	340	350	347	309	349	289	263	286
Kultur	133	118	126	209	138	128	141	157
Økonomi	357	401	343	247	165	146	71	57
Kostnadsnivå			247	222	222	170	213	68
Miljø og ressurser	72	77	38	117	71	59	94	71
Saksbehandling	160	214	261	232	182	153	83	140
Vann, avløp og renovasjon	49	46	158	92	127	131	141	250

Plasseringene i denne tabellen er oppdatert med nøkkeltallene som er brukt i 2017-barometeret. Plasseringene vil derfor AVVIKE fra det som ble rapportert for ett eller flere år siden. På den annen side er tidsserien så sammenliknbar som det er mulig å få den.

Hovedanalyse – 7. juli 2017 (endelig versjon)

Rana havner på en 287. plass i Kommunebarometeret 2017 fra Kommunal Rapport. Da har vi korrigert plasseringen med hensyn til økonomiske rammebetingelser. Nøkkeltallene er samlet sett litt svakere enn normalen i Kommune-Norge.

Rana er inne på Topp 100-lista innen økonomi, enhetskostnader og miljø og ressurser.

Kommunen har sine svakeste plasseringer innen pleie og omsorg (368. plass) og grunnskole (337. plass).

Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Rana på en 265. plass. Nøkkeltallene er omtrent som forventet ut fra økonomiske forutsetninger.

Grunnskolen: Avgangskarakterene på 10. trinn i Rana har vært en del under middels de siste årene, målt mot resten av Skole-Norge. Frafallet på videregående blant elever fra kommunen er litt høyere enn i normalkommunen. Det er godt dokumentert at arbeidet for å motvirke frafall i videregående, må starte i grunnskolen. Frafallet økte en del fra 2010- til 2011-kullet (som ble tatt opp i fjor). Ny statistikk indikerer at skolen i kommunen bidrar litt mindre til elevenes resultater, enn det som er normalen.

Pleie og omsorg: Målt mot hvor mange over 80 som faktisk bor på sykehjem, har kommunen en middels andel plasser avsatt til demente. Nasjonalt er anslaget at fire av fem gamle på sykehjem er demente. I Rana er 50 prosent av plassene ment for demente. Denne dekningsgraden er langt høyere nå enn for ett år siden, det er positivt. Ifølge tall fra Helsedirektoratet er det bare 83 prosent av de med funksjonshemninger, som får bistand til å delta i arbeid og studier. Andelen er ganske høy. De beste ligger på 96 prosent. Forutsatt at kommunen har gode tilbud på lavere trinn i omsorgstrappa, bør de fleste som bor på sykehjem ha omfattende bistandsbehov. I Rana er det 76 prosent som er i denne kategorien.

Snittet er 75 prosent.

Barnevern: Kommunen har en god statistikk for saksbehandlingen i barnevernet. Kommune-Norge har blitt bedre de siste årene, snittet er nå 86 prosent. Sett de fire siste årene under ett, er statistikken middels. Ved nyttår var andelen av sakene med tiltak i hjemmet midt på treet. 56 prosent av barna med tiltak var ikke omplassert. Snittet for hele landet var 60 prosent.

Barnehage: Ifølge statistikken er det 5 prosent av barn født for 1. september som sto uten en barnehageplass 15. november. Det er kommunens plikt å ha plassene tilgjengelig, gitt at barna også har en faktisk rett på plass (det sier ikke statistikken direkte). En feilkilde er at søknader for plass til barn bosatt i andre kommuner, kan være inkludert i tallene. Bemanningen i barnehagene i Rana er lav målt mot dem som har best tall her. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. Snittet er 11363 timer per årsverk. 42 prosent av andre ansatte i kommunale barnehager har pedagogisk utdanning. Det er bra. Landsgjennomsnittet er 36 prosent. 77 prosent av barna med minoritetsbakgrunn går i barnehage, ifølge tallene. Det er midt på treet målt mot resten av landet. Snittet er 76 prosent. Ulike telletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en feilkilde.

Sosialtjeneste: Stønadstiden for unge mottakere i Rana er midt på treet. I barometeret regnes kort stønadstid som bra. Det må være positivt at sosialhjelp er en midlertidig løsning på vei mot noe mer permanent. For de over 25 år er stønadstiden litt lenger enn normalen. Hele 43 prosent av dem som mottar sosialhjelp, er ikke registrert som arbeidssøkere. Hvorfor er det slik, og hvordan kan statistikken forbedres?

Kultur: Besøket i biblioteket er på et normalt nivå, målt per innbygger. Av de voksne i kommunen er det 16 prosent som er registrert som aktive lånere på biblioteket. Kan kommunen gjøre noe for å få andelen høyere?

Telemarksforskning setter sammen oversikt over hvor mange kulturarbeidere det er i kommunene, privat eller offentlig. I Rana er sysselsettingen høy målt mot folketallet.

Økonomi: Resultatet var ørlite svakere enn for ett år siden. Resultatet var ørlite svakere enn for ett år siden. Målt over de siste fire årene har driftsmarginen vært meget solid. Kommunen har et stort disposisjonsfond. Det kan være fornuftig, men har kommunestyret et bevisst forhold til hvor mye som skal stå på fond? Kommunen skal ikke være bank heller. Netto renteesponert gjeld er en del lavere enn landsgjennomsnittet (37 prosent).

Kostnadsnivå: Netto utgifter til grunnskolen (korrigert for utgiftsbehovet) i Rana er lave. Innen pleie og omsorg ligger kostnadene litt under det som er normalnivået. Barnehagekostnadene er ganske lave målt mot resten av landet.

Kommunebarometeret i et nøtteskall

En årlig rangering av alle kommuner, foretatt av Kommunal Rapport på basis av offentlig tilgjengelige data fra offisielle kilder.

Litt forenklet kan vi si at vi måler Norges beste kommune. Første rangering ble publisert i 2010. 2017-barometeret inkluderer 141 ulike nøkkeltall innen 12 forskjellige kategorier.

Kommunal Rapport har alt ansvar for vektning, vurderinger og eventuelle feil i framstillingene. Vi har forutsatt at kommunene har rapportert korrekt. I noen få tilfeller har vi fjernet data som har framstått

som mistenkelige. I de tilfellene står kommunen uten data.

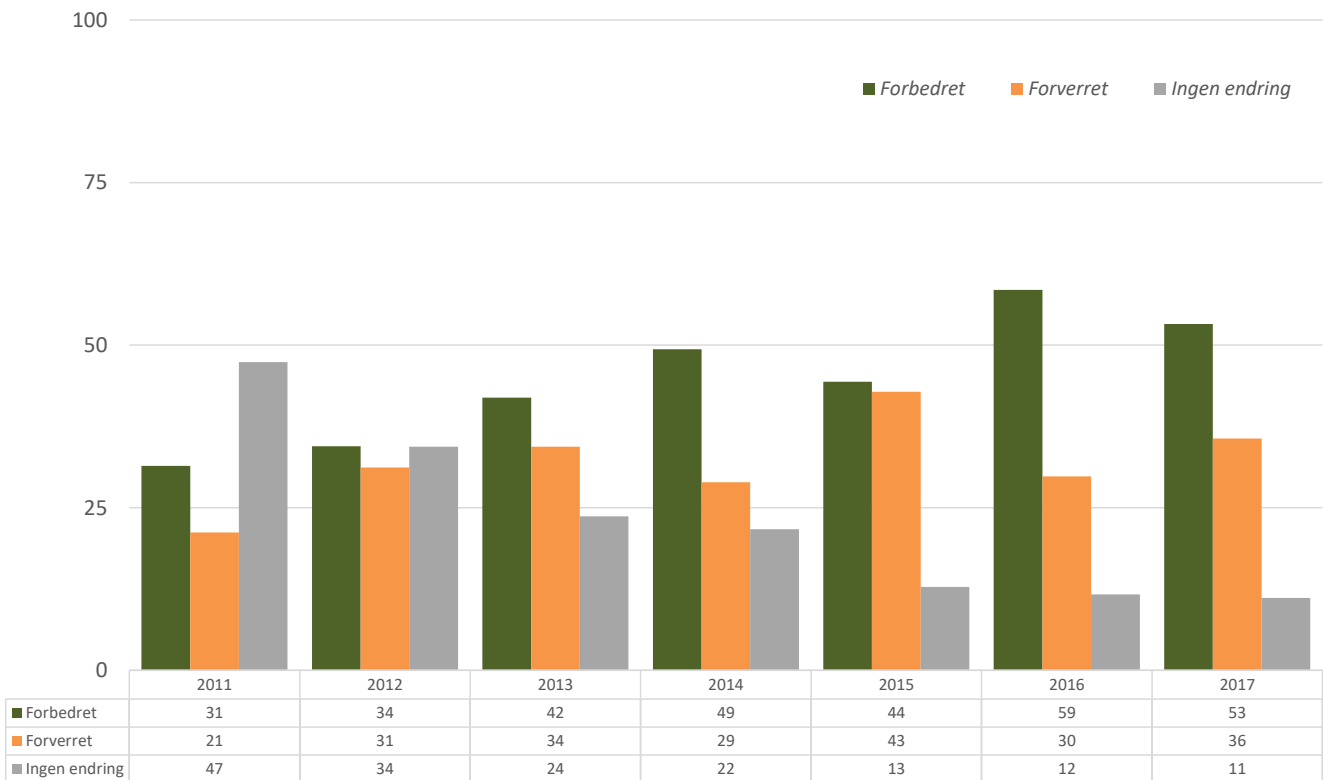
Hensikten er å gi et lettfattelig bilde av hvordan kommunen presterer målt mot resten av Kommune-Norge, for å bidra til en mer opplyst lokaldemokratisk diskusjon. Dette er ingen vurdering av om innbyggerne får gode nok tjenester, men om det ser ut til at kommunen har noe å lære.

Det er viktig å huske på at det kan finnes gode forklaringer bak en svak tabellplassering, og at tilfeldigheter vil spille en rolle. Viktigere enn tabellplasseringen er om kommunen har

fått bedre eller dårligere nøkkeltall det siste året. En enkel tese er at om hovedvekten av nøkkeltallene forbedres, leverer kommunen også samlet sett bedre enn før.

Vil du lese mer om kildene til nøkkeltallene som er brukt og hvorfor Kommunal Rapport lager denne rangeringen? Gå til denne artikkelen: kommunal-rapport.no/kommunebarometeret/2017/metode

Hvor stor andel av nøkkeltallene har blitt bedre?

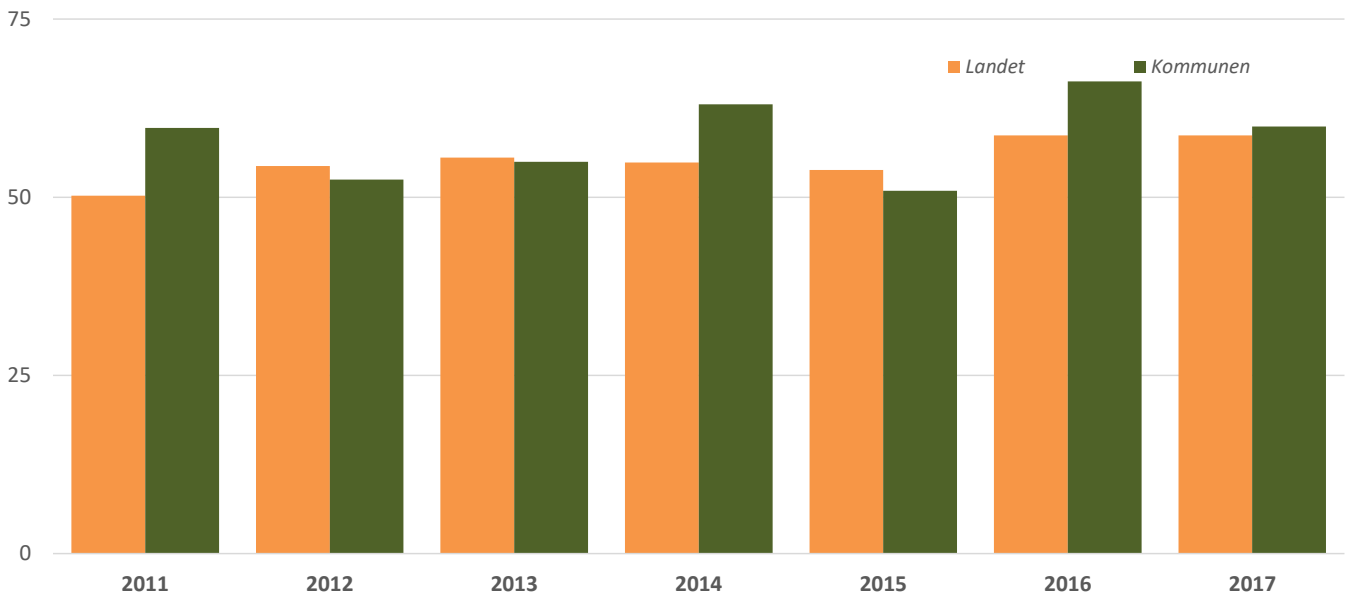

Andelen av kommunens egne nøkkeltall som har blitt bedre eller dårligere det siste året. Nøkkeltall som ikke kan sammenliknes med året før regnes inn i "ingen endring".

I en typisk kommune vil det være en litt høyere grønn enn rød søyle de fire siste årene, ettersom gjennomsnittet i Kommune-Norge er den største andelen av

nøkkeltallene som endrer seg, blir bedre.

Forbedringen målt mot resten av landet

Grafikken sammenlikner kommunens utvikling med gjennomsnittet: Hvor stor andel av nøkkeltallene ble bedre i fjor?

I denne grafikken måler vi bare de nøkkeltallene hvor det faktisk var endring; alt over 50 prosent indikerer at det var en større andel nøkkeltall som ble bedre, enn som ble dårligere. Fra 2012 og framover har en overvekt av

nøkkeltallene blitt bedre. Andelen har aldri vært større enn nå - nær 59 prosent av nøkkeltallene i Kommune-Norge som endret seg i fjor, ble til det bedre. Andelen er vektet som vektningen i Kommunebarometeret, slik at beregningen legger mest vekt på sentrale nøkkeltall. Ikke alle nøkkeltall kan forbedres, og noen nøkkeltall reflekterer en fast skala mellom kommunene (hvor noen får bedre resultat på

bekostning av andre. Men i stor grad er det mulig å forbedre seg innen de indikatorene som er i bruk i Kommunebarometeret.

20 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			337 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre 58		
				Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste fire år (10 %)	38,8	39,3	39,5	317	40,6	2,1	2,4	2,4
AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste år (5 %)	39,2	40,3	40,1	304	41,2	2,7	3,1	2,9
FRAFALL: Andel elever fra kommunen som har fullført og bestått videregående innen fem år (10 %)	58	67	64	343	73	1,8	3,3	2,5
NP 5. TRINN: Gjennomsnitt nasjonale prøver siste fire år (5 %)	48,7	47,7	47,6	298	50,0	3,2	2,7	2,7
NP 8. TRINN: Gjennomsnitt nasjonale prøver siste fire år (10 %)	48,5	48,8	48,9	224	50,0	2,5	2,7	2,9
NP 9. TRINN: Gjennomsnitt nasjonale prøver siste fire år (10 %)	49,6	50,5	51,8	230	54,0	2,4	2,5	3,0
SKOLEBIDRAG: Skoleresultater korrigert for sosiale faktorer på ungdomstrinnet, snitt siste to år (10 %)	3,3	3,3	3,3	238	3,4	2,6	2,7	2,7
UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 1.-7. trinn (5 %)		64	73	191	71		2,9	3,7
UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 8.-10. trinn (5 %)		46	49	304	60		2,6	2,4
UTDANNING: Andel lærere med godkjent lærerutdanning, 1.-7. trinn (2,5 %)	96	97	93	227	95	5,0	5,4	4,4
UTDANNING: Andel lærere med godkjent lærerutdanning, 8.-10. trinn (2,5 %)	95	96	95	173	96	4,7	5,1	4,7
TRIVSEL: 7. trinn, snitt siste fem år (5 %)	82	84	86	321	90	2,7	2,9	3,1
TRIVSEL: 10. trinn, siste fem år (5 %)	79	80	82	289	85	3,1	3,1	3,5
SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 1.-4. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	5,1	4,4	3,8	32	5,2	5,0	5,4	5,8
SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 5.-7. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	12,8	12,2	10,9	213	9,4	3,6	3,7	4,0
SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 8.-10. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	15,5	16,1	15,2	339	10,4	2,6	1,9	2,2
LEKSEHJELP: Andel elever 1.-4. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	36	20	11	265	16	3,0	2,3	1,8
LEKSEHJELP: Andel elever 5.-7. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	13	25	18	267	30	1,9	2,4	2,0
LEKSEHJELP: Andel elever 8.-10. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	0	0	0	219	8	1,0	1,0	1,0

Grunnskole

337 .plass

Andel nøkkeltall
som har blitt bedre

58

Endringer i metoden i Kommunebarometeret slår marginalt positivt ut. Avgangskarakterene på 10. trinn i Rana har vært en del under middels de siste årene, målt mot resten av Skole-Norge.

Resultatene i fjor var omtrent på samme nivå som snittet de siste fire årene.

Frafallet på videregående blant elever fra kommunen er litt høyere enn i normalkommunen. Det er godt dokumentert at arbeidet for å motvirke frafall i videregående, må starte i grunnskolen. Frafallet økte en del fra 2010- til 2011-kullet (som ble talt opp i fjor).

Prestasjonene på nasjonale prøver på ungdomstrinnet ligger ørlite over nivået elevene viser på 10. trinn.

Ny statistikk indikerer at skolene i kommunen bidrar litt mindre til elevenes resultater, enn det som er normalen.

En del lærere i barneskolen som underviser i norsk, engelsk og matematikk, mangler fordypning ifølge statistikken. Kan kommunen klare å forbedre denne statistikken i løpet av de neste årene?

På ungdomsskolen er bare om lag halvparten av lærerne i matematikk, engelsk og norsk som oppfyller nye krav til fordypning i fagene. Har kommunen satt noe mål for når alle disse skal være ferdig etterutdannet?

Ifølge Elevundersøkelsen sier 82 prosent av elevene på 10. trinn at de trives godt. Det er da et relativt stort mindretall som ikke trives. I snitt sier 85 prosent at de trives godt.

Andelen elever i småskolen som får

spesialundervisning er lav målt mot de fleste andre kommuner. Det teller positivt i barometeret. Andelen er litt mindre enn for ett år siden.

På 5.-7. trinn får 10,9 prosent av elevene spesialundervisning. Det er midt på treet målt mot andre kommuner.

På ungdomsskolen får 15,2 prosent av elevene spesialundervisning. Snittet for landet er 10,4 prosent.

I småskolen er andelen som får leksehjelp litt høyere enn landsgjennomsnittet på 16 prosent.

På 5.-7. trinn er det klart færre som får leksehjelp i Rana enn snittet i Skole-Norge, som er på 30 prosent.

På ungdomsskolen er det ingen som får leksehjelp, ifølge statistikken.

Nasjonale utviklingstrekk:

Avgangskarakterene har økt betydelig i mange kommuner de siste årene. En delforklaring er at valgfag nå er med i beregningsgrunnlaget, og det gir høyere karakterer på 10. trinn. Et kontrollspørsmål i hver kommune er om det er sammenheng mellom prestasjonene på nasjonale prøver på ungdomstrinnet, resultatene på 10. trinn og andelen av elever fra kommunen som fullfører videregående med bestått innen fem år.

I Kommunebarometeret har vi i år tatt med flere nøkkeltall som viser lærernes kompetansenivå, inkludert andelen som tilfredsstillende de nye kravene i norsk, matte og engelsk. I ungdomsskolen mangler 40 prosent av lærerne fordypning. Vi har også inkludert

den ferske statistikken over skolenes bidrag til elevenes resultater. Her er forskjellene relativt små, så små endringer fra år til år vil gi ganske store utslag. Andelen elever som faller fra på videregående er oppdatert, og viser at andelen som fullfører og består innen fem år øker marginalt (73 prosent).

Fra og med i år viser vi hvordan spesialundervisningen er i bruk fordelt på småskolen, mellomtrinnet og ungdomsskolen. På alle nivåer har andelen elever med spesialundervisning falt litt det siste året. Det regner vi som positivt i barometeret.

Leksehjelpen spres i større grad enn før utover hele skoleløpet. Men det er bare 6 prosent av elevene på ungdomstrinnet som får leksehjelp, mot 30 prosent på 5. til 7. trinn. Bare 16 prosent på 1.-4. trinn har nå leksehjelp - årskullene som ordningen opprinnelig ble innført for. Etterspørsel finnes det ikke tall for.

20 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			368 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
				Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
BEMANNING: Andel ansatte med fagutdanning (10 %)	79	75	76	189	74	4,3	4,1	4,0
SYKEHJEM: Andel av beboere i institusjon totalt med omfattende bistandsbehov (10 %)	79	78	76	207	75	4,5	4,1	3,8
DEMENTE: Andel plasser til demente, mot antall over 80 år på sykehjem (10 %)	38	42	50	140	38	3,4	3,7	4,0
KORTTIDSPASSER: Andel korttids plasser av alle totalt antall plasser med heldøgns omsorg (5 %)	20	19	19	195	18	2,7	2,8	2,5
BEMANNING: Tid med lege på sykehjem (5 %)	0,48	0,47	0,52	154	0,55	3,1	2,8	2,8
BEMANNING: Tid med fysioterapeut på sykehjem (5 %)	0,41	0,17	0,17	337	0,43	3,2	1,6	1,5
ENEROM: Andel brukertilpasset enerom på sykehjem med bad/wc (5 %)	71	71	70	353	82	3,7	3,6	3,4
DAGTILBUD: Antall vedtak om dagaktivitet, målt mot andel over 80 år som ikke bor på institusjon (5 %)	14	8	8	125	8	4,3	2,9	2,6
REHABILITERING: Plasser avsatt til rehabilitering i institusjon per 1.000 innbyggere over 67 år (5 %)	2	2	2	322	4	1,1	1,1	1,1
PROFIL: Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, hjemmesykepleie (5 %)	4,4	5,7	6,2	99	4,8	2,4	3,2	3,6
HJEMMETJENESTE: Andel vedtak om hjemmetjenester som iverettes innen 15 dager (5 %)	90	93	87	408	96	1,0	2,5	1,0
SAMHANDLING: Antall døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter, per 10.000 innb. (5 %)	8	24	207	379	157	5,9	5,6	3,2
TRYGGHET: Antall trygghetsalarmer, målt som andel av hjemmeboende eldre over 80 år (2,5 %)	21				39	1,2		
BEMANNING: Årsverk av ergoterapeut per 1.000 innb. over 80 år (2,5 %)	8	8	3	161	5	4,1	4,0	2,1
BEMANNING: Årsverk av geriatrisk sykepleier per 1.000 innb over 80 år (2,5 %)	11	11	11	121	9	3,2	3,3	3,3
HJEMMETJENESTE: Mottakere av matombringning, gruppa over 80 år som ikke bor på institusjon (2,5 %)					12			
FUNKSJONSHEMMETE: Andel med funksjonshemninger som får bistand til å delta i arbeid og studier (5 %)	82	82	83	179	77	3,8	3,8	4,1
FUNKSJONSHEMMETE: Andel med funksjonshemninger som får bistand til å delta i organisasjonsarbeid, kultur eller fritidsaktiviteter (5 %)	60	62	64	175	59	3,8	3,9	4,1
FUNKSJONSHEMMETE: Mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere (5 %)			9	101	9			2,0

Pleie og omsorg

368 .plass

Andel nøkkeltall
som har blitt bedre

48

I Rana har 76 prosent av de ansatte fagutdanning. Snittet for landet er 74 prosent. I de beste kommunene er andelen minst 84 prosent. Andelen er omtrent uendret det siste året.

Forutsatt at kommunen har gode tilbud på lavere trinn i omsorgstrappa, bør de fleste som bor på sykehjem ha omfattende bistandsbehov. I Rana er det 76 prosent som er i denne kategorien. Snittet er 75 prosent.

Målt mot hvor mange over 80 som faktisk bor på sykehjem, har kommunen en middels andel plasser avsatt til demente. Nasjonalt er anslaget at fire av fem gamle på sykehjem er demente. I Rana er 50 prosent av plassene ment for demente. Denne dekningsgraden er langt høyere nå enn for ett år siden, det er positivt.

Kommunen har ikke veldig mange plasser avsatt til korttidsopphold. De beste kommunene ligger på 45 prosent. Rana ligger på 18 prosent.

Tiden med lege per beboer på sykehjem var omtrent uendret i fjor.

Målt per beboer er det ikke mye tid i Rana med fysioterapeut på sykehjem. Kommunen ligger på 0,17 timer, mens de beste er oppe på 0,9 timer.

En god del av rommene på sykehjem er ikke regnet som moderne enerom. I Kommune-Norge er andelen enerom på 82 prosent.

De langt fleste vedtakene om hjemmetjeneste blir satt i verk innen 15 dager, ifølge tall fra HelseDirektoratet.

Ifølge HelseDirektoratet kom alle utskrivningsklare pasienter fra Rana tilbake til hjemkommunen samme dag som de ble utskrevet fra sykehuset. Mange kommuner har god statistikk her.

Vi har ikke tall for hvor mange som har trygghetsalarm.

Ifølge tall fra HelseDirektoratet er det bare 83 prosent av de med funksjonshemninger, som får bistand til å delta i arbeid og studier. Andelen er ganske høy. De beste ligger på 96 prosent.

Kommunene skal gi et tilbud til funksjonshemmete også utenom arbeid og studier. I Rana er det 64 prosent som har fått oppfylt sitt behov. Andelen er ganske høy målt mot resten av landet. Snittet i Kommune-Norge er 59 prosent. De beste ligger på 85 prosent.

Nasjonale utviklingstrekk:

Sektoren er betydelig omarbeidet i denne utgaven av Kommunebarometeret, med flere nøkkeltall som skal gi et bilde av tilbudet i hele omsorgstrappa. Målet er å bli mindre orientert mot sykehjem og gi et bredere bilde av tjenestene. Ulempen er at en del kommuner vil oppleve kraftig endring i plassering i år, som følge av endret metode. Av de som bor på sykehjem, har tre av fire et omfattende pleiebehov. Andelen har økt ørlite de siste årene, hvilket kan indikere at innsatsen dreies mot hjemmebasert omsorg. Bare det siste året har antallet plasser for demente økt med knapt 6 prosent, men fortsatt har kommunene langt fram til å fylle behovene her – det er anslått at om lag fire av fem gamle på sykehjem har en grad av demens.

Legedekningen på sykehjem har økt uavbrutt de siste ti årene. Tilbudet per beboer har økt med 77 prosent i denne perioden. Tiden beboere på sykehjem har med fysioterapeut har økt med drøyt 40 prosent fra bunnåret 2009 og fram til i fjor. Fortsatt er imidlertid nesten hver femte plass på sykehjem ikke etter moderne eneromsstandard. Her har det skjedd

lite de siste fem årene.

HelseDirektoratet har publisert nye kvalitetsindikatorer, og vi har tatt i bruk flere av disse. Som med alle nye statistikker kan tallene være usikre, og i mange småkommuner holdes statistikken dessverre hemmelig. Kommunene oppgir at de har dagtilbud tilsvarende 8 prosent av hjemmeboende over 80 år. Nesten alle vedtak om hjemmetjenester iverksettes innen 15 dager. Antallet som får levert mat hjem til seg er stabilt, 12 prosent målt mot hvor mange gamle over 80 som bor hjemme.

I fjor var det flere døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter. Vær oppmerksom på at statistikken ikke er ensbetydende med at kommunen betalte for døgnene, poenget er om den utskrivningsklare pasienten måtte ligge på sykehus eller ei.

10 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			214 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	Plass	Landet	Kommunens karakter		
				KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
ÅRSVERK: Stillinger med fagutdanning, per 1.000 mindreårige (20 %)	3,7	4,5	4,1	287	4,6	2,1	2,7	1,9
SAKSBEHANDLINGSTID: Andel undersøkelser m behandlingstid under 3 mnd (20 %)	58	89	92	152	86	2,6	5,1	5,3
SAKSBEHANDLINGSTID: Andel undersøkelser med behandlingstid under 3 mnd, snitt siste fire år (15 %)	69	71	74	268	81	3,3	3,3	3,5
PLAN: Andel barn med utarbeidet plan (5 %)	85	92	94	83	84	4,7	5,3	5,4
PLAN: Andel barn med utarbeidet plan, snitt siste fire år (5 %)		87	89	74	81		5,0	5,1
PLAN: Andel barn under omsorg som har omsorgsplan (5 %)	78	93	93	205	93	3,4	4,9	4,7
PLAN: Andel barn under omsorg som har omsorgsplan, siste fire år (5 %)		82	85	218	90		3,1	3,1
TILTAK I HJEMMET: Andel saker med tiltak i hjemmet (10 %)	65	63	56	231	60	4,3	4,0	3,2
TIDLIG INNSATS: Netto utgifter til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste, per innb. 0-5 år (5 %)	9 494	7 285	8 647	305	9 142	2,2	1,5	1,9
SAKSBEHANDLING: Avsluttede undersøkelser, per årsverk knyttet til saksbehandling og adm. (5 %)	9	8	9	215	10	2,9	2,3	3,0
BRUKERPERSPEKTIV: Brukerundersøkelser siste fire år (5 %)	0	1	2	57	0	1,0	2,7	4,3

Bemanningen av fagpersonell i barnevernet i Rana er relativt lav. Bemanningen ble litt dårligere i fjor, ifølge statistikken.

Kommunen har en god statistikk for saksbehandlingen i barnevernet. Kommune-Norge har blitt bedre de siste årene, snittet er nå 86 prosent.

Sett de fire siste årene under ett, er statistikken middels.

Andelen barn med tiltak og utarbeidet plan er høy.

Noen få barn som er omplassert, mangler en omsorgsplan. I Kommune-Norge er det 93 prosent som har omsorgsplan.

Målt over de siste fire årene er det en del barn som har manglet en omsorgsplan.

Ved nyttår var andelen av sakene med tiltak i hjemmet midt på treet. 56 prosent av barna med tiltak var ikke omplassert. Snittet for hele landet var 60 prosent.

I to av de fire siste årene har kommunen oppgitt at den har spurt brukerne. Blir svarene brukt til å forbedre tjenesten?

Nasjonale utviklingstrekk:

Også det siste året har statistikken i barnevernet blitt klart bedre i mange kommuner. Ingen sektor har så stor andel av nøkkeltallene nasjonalt sett blitt bedre. Kommuner som ikke får bedre statistikk, vil derfor falle på tabellen.

2016 ga rekordstatistikk på flere områder: Aldri før har så stor andel saker blitt behandlet innen 3 måneder. 14 prosent av sakene tok mer enn 3 måneder å behandle i fjor, det laveste siden statistikken ble innført. Tre år tidligere var andelen hele 25 prosent.

En større andel barn enn noen gang med tiltak i barnevernet har også en utarbeidet plan (81 prosent). Bemanningen har heller aldri vært bedre målt mot antall mindreårige. På fire år har antallet ansatte med fagutdanning økt med 30 prosent.

Målt mot hvor mange barn som har tiltak fra barnevernet, var 60 prosent av tiltakene ved nyttår i hjemmet. Det er ikke alltid mulig å ha tiltakene i hjemmet, noen ganger må barnet omplasseres. Likevel antar vi at det generelt vil være bra om tiltakene er i hjemmet - det har også vært en uttalt nasjonal ambisjon i mange år.

10 % vekt i barometeret KB: Kommunale barnehager	Kommunens nøkkeltall			154 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
				Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
BEMANNING (KB): Oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager (20 %)	11 959	11 928	11 829	352	11 363	1,7	1,6	1,7
FAGUTDANNING (KB): Andel styrere og ledere med pedagogisk utdanning (20 %)	97	100	100	1	95	5,4	6,0	6,0
FAGUTDANNING (KB): Andel øvrige ansatte i kommunale barnehager med pedagogisk utdanning (20 %)	37	40	42	64	36	4,3	4,6	5,1
ETTERSPØRSEL: Andel barn født før 1.9 (uansett bokommune), som hadde søkt om og ikke fått plass ved rapporteringstidspunktet (10 %)		21	5	313	10		1,4	4,8
KJØNN: Andel ansatte som er menn, alle barnehager (10 %)	12	10	9	71	9	5,6	4,7	4,4
MINORITET: Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste år (10 %) (alle barnehager)	79,6	80,4	76,7	211	76,0	4,0	4,1	3,7
MINORITET: Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage, snitt siste fire år (5 %)	79	82	80	140	74	4,4	4,4	4,2
AREAL (KB): Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager (5 %)	4,9	5,1	5,3	362	5,9	1,1	1,2	1,3

Bemanningen i barnehagene i Rana er lav målt mot dem som har best tall her. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. Snittet er 11363 timer per årsverk. Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå var bemanningen omtrent uendret i Rana i fjor.

Alle styrere og ledere har godkjent utdanning, i likhet med i mange andre kommuner.

42 prosent av andre ansatte i kommunale barnehager har pedagogisk utdanning. Det er bra. Landsgjennomsnittet er 36 prosent.

Ifølge statistikken er det 5 prosent av barn født før 1. september som sto uten en barnehageplass 15. november. Det er kommunens plikt å ha plassene tilgjengelig, gitt at barna også har en faktisk rett på plass (det sier ikke statistikken direkte). En feilkilde er at søknader for plass til barn bosatt i andre kommuner, kan være inkludert i tallene.

Om lag hver tiende som jobber i barnehagene i Rana er menn. Andelen er litt høyere enn landsgjennomsnittet.

77 prosent av barna med minoritetsbakgrunn går i barnehage, ifølge tallene. Det er midt på treet målt mot resten av landet. Snittet er 76 prosent. Ulike tellestidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en feilkilde.

Over tid er statistikken ganske god målt mot

resultatene ellers i Barnehage-Norge.

Nasjonale utviklingstrekk:

I barnehagene går stadig flere barn med minoritetsbakgrunn i barnehage, men andelen er fortsatt mye lavere enn for barn med norsk bakgrunn. Andelen er nå på 76 prosent for landet totalt (samlet går knapt 91 prosent av alle 1-5-åringene i barnehage). Alle kommuner som har rapportert flere minoritetsspråklige barn i barnehagen enn det er i kommunen, har blitt korrigert til 100 % av Kommunal Rapport.

Det blir fortsatt flere menn som jobber i barnehage, men andelen øker bare helt marginalt år for år. Snittet er nå på nesten 9 prosent. Statistikken skiller ikke på kommunale og private barnehager hva gjelder kjønn.

I Kommune-Norge samlet har 95 prosent av styrere og ledere godkjent barnehagelærerutdanning, andelen har vært ganske stabil de siste årene. Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning eller annen pedagogisk utdanning ligger på 36 prosent. Andelen har økt marginalt de siste årene.

Bemanningen var omtrent uendret i kommunale barnehager i fjor. I snitt var det 11.363 oppholdstimer per årsverk. De siste fem årene har bemanningen totalt sett blitt 5 prosent bedre.

En del barn står i statistikkene oppført med rett til barnehageplass, uten å ha fått det. Her er det ikke sikkert at tallet reflekterer det reelle barnehageopptaket. En del av barna kan også være bosatt i andre kommuner, og vil i så fall ikke ha rett til plass i den kommunen det er søkt om plass.

Helse <i>7,5 % vekt i barometeret</i>	Kommunens nøkkeltall			292 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	Plass	Landet	Kommunens karakter		
				KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
LEGEDEKNING: Andel legeårsverk per 10.000 innbyggere (10 %)	9,8	11,2	11,2	248	10,6	1,7	2,1	2,1
HELSEØSTER: Antall årsverk per 10.000 innbyggere under 5 år (10 %)	81	77	75	233	71	2,6	2,3	2,2
PSYKISK HELSEARBEID: Antall årsverk med videreutdanning innen psykisk helse, per 10.000 innbyggere (10 %)	5	5	5	225	4	2,2	2,2	2,2
JORDMOR: Antall årsverk per 10.000 fødte (10 %)	60	57	65	186	61	1,3	1,3	1,3
INNLEGGELSER: Antall innleggelser på sykehus per 1.000 innbyggere (10 %)	259	247	231	193	245	4,4	3,5	4,0
SKOLEHELSE: Andel barn m fullført undersøkelse innen utgangen av 1. trinn (10 %)	82	95	94	321	97	1,0	5,0	4,5
HJEMMEBESØK: Andel hjemmebesøk, nyfødte innen to uker etter hjemkomst (10 %)	98	99	99	167	88	5,8	5,9	5,9
VAKSINE: Andel 2-åringer som er med i vaksinasjonsprogrammet (10 %)	94	95	95	147	95	5,1	5,1	5,2
VAKSINE: Andel 9-åringer som er vaksinert mot meslinger (10 %)	95	95	96	151	95	4,9	4,8	5,0
MEDISINBRUK: Total medisinbruk, per 10.000 innbyggere (5 %)	701	704	711	411	671	1,2	1,0	1,0
FOREBYGGING: Netto driftsutgifter forebygging, kr per innb - snitt fire år (5 %)	184	173	163	214	184	2,5	2,5	2,3

Legedekningen i Rana er litt lavere enn i mediankommunen. Kommunestørrelse har stor betydning på dette punktet.

Det er litt lav dekning av helsesøster målt mot antall småbarn i kommunen.

Antall ansatte med videreutdanning innen psykisk helse er litt lavere enn i normalkommunen, målt mot antall innbyggere.

Rana har 65 jordmødre per 10.000 fødte barn. Dekningen er lav målt mot resten av Kommune-Norge.

Fire av fem elever hadde helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn. Snittet er 97 prosent.

Nesten alle 9-åringene i kommunen er vaksinert mot meslinger, ifølge statistikken. Det er bra.

Nasjonale utviklingstrekk:

Legedekningen fortsetter å øke, slik den har gjort de siste ti årene. Snittet er 10,6 leger per 10.000 innbyggere, men småkommunene har langt høyere legedekning enn dette.

Hvis kommunen ikke står oppført med jordmor

eller helsesøster, har vi gitt kommunen blank verdi ettersom mange kommuner har forklart at tjenesten leies inn fra andre. I tallene fra Statistisk sentralbyrå er det jordmor og helsesøster registrert ansatt i kommunen som er talt opp.

Dekningen av helsesøster har blitt bedre de siste årene, blant annet på grunn av regjeringens forventninger til hvordan kommunene bruker rammetilskuddet. Fra 2013 til i fjor økte dekningen med over 20 prosent, målt mot antallet småbarn i Norge.

88 prosent av alle nyfødte i Kommune-Norge hadde i fjor hjemmebesøk innen to uker. Statistikken har blitt vesentlig bedre på få år. En del kommuner overrapporterer, de er satt til 100 prosent i barometeret. 97 prosent av alle barn i Norge har nå en helseundersøkelse senest på 1. skoletrinn. En del overrapporterer også her, og er satt til 100 prosent av oss.

Noen nøkkeltall er byttet ut i sektoren, fordi de i liten grad gikk direkte på kommunens egen innsats og egne resultater. Vi har derimot tatt inn statistikk for vaksinerings av 2- og 9-åringer. 95 prosent av barna er med i vaksinasjonsprogrammet i begge årsklasser. I en del kommuner er det til dels et betydelig mindretall som ikke blir vaksinert.

Sosial	Kommunens nøkkeltall			286 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre			45
	7,5 % vekt i barometeret			Plass	Landet	Kommunens karakter			
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017	
STØNADSTID: Snitt stønadslengde for mottakere mellom 18 og 24 år (15 %)	4,2	4,2	4,1	221	3,9	2,6	2,7	3,1	
STØNADSTID: Snitt stønadslengde for mottakere mellom 25 og 66 år (10 %)	5,0	4,7	4,7	274	4,2	2,1	2,7	2,9	
STØNADSTID: Andel som går over 6 måneder på stønad (10 %)	34	33	32	245	36	2,5	2,8	3,1	
ØKONOMI: Andel av mottakerne som har sosialhjelp som hovedinntektskilde (10 %)	54	51	53	267	49	1,9	2,5	2,5	
AKTIVITET: Mottakere av kvalifiseringsstønad, andel av dem som går over 6 mnd på sosialhjelp (10 %)	13	14	11	148	20	1,6	1,8	1,7	
ØKONOMISK RÅDGIVNING: Brukere som får gjeldsråd, som andel av langtidsmottakere (5 %)	30	33	65	185	65	1,5	1,5	2,1	
BOLIG: Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget (10 %)	96	96	77	201	70	5,7	5,7	4,3	
INDIVIDUELL PLAN: Brukere som har individuell plan, som andel av langtidsmottakere (5 %)	3	3	3	159	9	1,0	1,0	1,0	
AKTIVITET: Andel av sosialhjelpsmottakere som ikke søker jobb (10 %)	46	47	43	287	37	3,9	3,3	3,5	
AKTIVITET: Netto driftsutgifter til kvalifiseringsprogrammet per bruker (10 %)	172	147	133	74	138	4,4	4,0	3,4	
KRISESENTER: Totale kostnader til krisesenter, per innbygger (5 %)	126	151	144	40	65	5,2	6,0	5,5	

Stønadstiden for unge mottakere i Rana er midt på treet. I barometeret regnes kort stønadstid som bra. Det må være positivt at sosialhjelp er en midlertidig løsning på vei mot noe mer permanent. Stønadstiden for de unge var omtrent uendret i fjor.

For de over 25 år er stønadstiden litt lenger enn normalen. Voksne går omtrent like lenge på stønad nå som for ett år siden.

32 prosent av dem som går på sosialstønad mottar den i minst 6 måneder. Andelen er omtrent som i normalkommunen, mens landsgjennomsnittet er på 36 prosent.

Andelen mottakere som har sosialhjelp som hovedinntekt er litt over normalen. I barometeret er det positivt at få har sosialhjelp som hovedinntekt.

Et mulig verktøy i sosialtjenesten er at brukerne har en individuell plan. I Rana er dette veldig lite brukt.

Hele 43 prosent av dem som mottar sosialhjelp, er ikke registrert som

arbeidssøkere. Hvorfor er det slik, og hvordan kan statistikken forbedres?

Nasjonale utviklingstrekk:

Barometeret legger vekt på kort stønadstid. Sosialhjelp være et kortvarig tilbud på vei over til andre faser. Noen forhold kan kommunen ikke påvirke direkte. Om arbeidsløsheten plutselig blir høy, kan andelen som går lenge på sosialhjelp øke.

36 prosent nasjonalt får sosialhjelpen i mer enn 6 måneder. Andelen har vært stabil de siste 10 årene. SSB oppgir dessverre ikke nasjonale snitt for stønadslengde. Nasjonalt har 49 prosent av de som får sosialhjelp, den som hovedinntekt. Andelen har økt jevnt de fem siste årene.

Kvalifiseringsprogrammet skal hjelpe folk videre til jobb. Det kan bare gis en gang per bruker. De siste fire årene har antallet som har fått kvalifiseringsstønad tilsvar om lag 20 prosent av de som går lenge på stønad, som jo er en hovedmålgruppe for programmet.

Vi har fra i år inkludert et nøkkeltall som viser hvor stor andel av de som får sosialhjelp, som ikke søker jobb. Dette er et usikkert regnestykke. Vi har sett bort fra antallet som har trygd som hovedinntekt. Tallet må behandles med varsomhet, men hensikten er å prøve å gi et bilde av om gruppa kan regnes som "passiv" eller "aktiv".

Kultur	Kommunens nøkkeltall			157 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
				Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
IDRETT: Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger (15 %)	647	626	610	184	706	2,8	2,9	2,9
BARN OG UNGE: Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge (15 %)	1 419	937	1 147	134	1 272	3,4	2,6	3,1
BIBLIOTEK: Netto utgifter til bibliotek, per innbygger (5 %)	303	278	246	316	276	2,1	1,8	1,7
BIBLIOTEK: Netto utgifter til bibliotek, per besøk (5 %)		48	56	92	60		5,8	5,7
BIBLIOTEK: Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (5 %)	4,3	4,0	2,8	242	3,0	2,8	2,6	2,1
BIBLIOTEK: Andel av voksne som er aktive lånerne på biblioteket (fra Norsk kulturindeks, Telemarksforsking) (5 %)	15	16	16	162	16	3,4	3,7	3,5
BIBLIOTEK: Besøk i folkebibliotek per innbygger (2,5 %)		5,8	4,4	139	4,6		4,0	3,1
KINO: Kinobesøk per innbygger (2,5 %)	2,4	2,5	2,7	62	2,5	4,1	4,0	3,8
SYSSELSATTE: Ansatte kulturarbeidere i kommunen (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforsking) (10 %)	12	13	11	28	9	5,6	5,7	5,4
MUSIKKSKOLE: Andel av elevene som går på kommunens musikk- og kulturskole (15 %)	11	11	11	360	16	1,3	1,5	1,4
MUSIKKSKOLE: Antall timer per elev (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforsking) (5 %)	20	18	17	81	12	5,3	4,5	3,8
FRITIDSSENTER: Antall besøk i året, per innb. under 20 år (5 %)	2,0	1,1	1,3	228	0,9	1,7	1,3	1,4
FRIVILLIGE: Andel av kulturutgiftene som er overført til frivillige (10 %)	6	6	7	148	7	2,7	2,2	2,7

Endringer i nøkkeltallene som er i bruk, har isolert sett en marginalt negativ effekt. Kommunen har ikke veldig høye utgifter til biblioteket per besøk, 56 kroner. Snittet i Kommune-Norge er 60 kroner per besøk. Biblioteket framstår som godt brukt målt mot hvor mye penger det har til rådighet.

Utlånet fra biblioteket er litt lavere enn i normalkommunen, viser oppdaterte tall for 2016. I fjor falt utlånet kraftig. Var det en tilfeldighet eller et varsel om hvordan folk opplever kvaliteten på tjenesten?

Av de voksne i kommunen er det 16 prosent som er registrert som aktive lånerne på biblioteket. Kan kommunen gjøre noe for å få andelen høyere?

Besøket i biblioteket er på et normalt nivå, målt per innbygger. Besøket per innbygger gikk faktisk betydelig ned i fjor, gitt at tallene er riktige. Hvorfor ble det slik?

Telemarksforsking setter sammen oversikt over hvor mange kulturarbeidere det er i kommunene, privat eller offentlig. I Rana er sysselsettingen høy målt mot folketallet.

Andelen av barn fra kommunen som faktisk går på musikk- og kulturskole er ganske lav målt mot de fleste andre kommuner.

Norsk kulturindeks fra Telemarksforsking viser over hvor mange timer hver enkelt elev i kulturskolen får. Tallene er beheftet med usikkerhet. I Rana får elevene middels antall timer med undervisning.

Nasjonale utviklingstrekk:

Det er viktig å huske at kommunene ikke blir kompensert i rammetilskuddet for lønns- og prisvekst innen kultur (og flere andre sektorer). I en del kommuner vil dermed pengebruken til kultur naturlig falle over tid.

Utgiftene til idrett øker fortsatt, selv når vi justerer for lønns- og prisvekst. Det er særlig driften av idrettsanlegg som kommunene prioriterer betydelig høyere enn før.

Netto utgifter til aktiviteter for barn og unge er i Kommune-Norge samlet på litt under 1.300 kroner per innbygger. Målt i faste 2016-kroner

er det omtrent som året før, men utgiftene faller klart over tid. Besøket i biblioteket økte litt per innbygger i fjor, viser nye tall. Dermed brytes en ganske langvarig trend, og besøket er nå tilbake på 2009-nivå. Vi har inkludert tall fra Norsk kulturindeks fra Telemarksforsking, som viser hvor stor andel av den voksne befolkningen som faktisk er aktive lånerne på biblioteket. Snittet for hele landet er 16 prosent. I de beste kommunene er tre av ti voksne aktive lånerne.

Utlånet av fysiske medier er imidlertid i fritt fall. Fra 2011 har utlånet falt med hele 40 prosent år innbygger. Først i fjor har det kommet nasjonale tall for utlån av e-bøker, som foreløpig er helt marginalt. Dette kan bli et nøkkeltall i Kommunebarometeret etter hvert.

Økonomi 10 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			57 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre			50
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	Plass	Landet	Kommunens karakter			
				KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017	
DRIFTSRESULTAT: Korrigert netto driftsresultat siste år, i prosent av brutto driftsinntekter (10 %)	1,0	8,9	7,7	16	3,7	4,2	6,0	6,0	
DRIFTSRESULTAT: Korrigert netto driftsresultat siste fire år, i prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	0,3	2,8	4,9	32	2,1	3,5	4,8	5,7	
DRIFTSRESULTAT: Brutto driftsresultat siste år i prosent av brutto driftsinntekter (5 %)	1,6	1,7	6,4	35	3,6	4,0	3,5	5,7	
DISPOSISJONSFOND: I prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	7,2	12,9	17,0	74	10,0	3,0	3,9	4,3	
DISPOSISJONSFOND: Endring i disposisjonsfond siste år (5 %)	0,9	5,7	4,1	74	2,1	3,8	6,0	4,8	
GJELD: Netto renteesponert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	5	19	20	110	37	4,8	4,0	4,3	
GJELD: Endring i renteesponert gjeld siste år (5 %)	2,5	14,3	0,7	173	5,3	4,1	1,5	4,3	
NETTO FINANSUTGIFTER: I prosent av brutto driftsinntekter, eksklusive avdrag (5 %)	0,5	-4,6	0,9	250	0,5	3,0	6,0	2,5	
INVESTERINGER: Snitt siste fire år, som andel av brutto driftsinntekter (10 %)	7	9	13	236	14	5,3	4,7	3,9	
LÅN: Andel av investeringene som finansieres med lån, siste fire år (5 %)	62	55	55	127	61	2,8	3,5	3,3	
PREMIEAVVIK: Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter (10 %)	18,6	16,6	14,0	427	6,1	1,0	1,0	1,0	

Endringer i nøkkeltallene som er i bruk, slår isolert sett litt positivt ut. Rana er blant de 100 beste på årets tabell. Korrigert netto driftsresultat var blant de beste i landet i fjor. En god margin er bra, men på den annen side er ikke målet for kommunen å gå med størst mulig overskudd heller. Har kommunestyret et bevisst forhold til driftsmarginen og hvordan pengene brukes videre? Resultatet var ørlite svakere enn for ett år siden.

Målt over de siste fire årene har driftsmarginen vært meget solid.

Kommunen har et stort disposisjonsfond. Det kan være fornuftig, men har kommunestyret et bevisst forhold til hvor mye som skal stå på fond? Kommunen skal ikke være bank heller.

Netto renteesponert gjeld er en del lavere enn landsgjennomsnittet (37 prosent).

Det siste året har gjeldsgraden vært omtrent uendret.

Rana bruker 0,9 prosent av inntektene på å betjene gjelda, før avdrag. Gjennomsnittet i Kommune-Norge er på 0,5 prosent.

Investeringsnivået har vært omtrent middels i Rana de fire siste årene.

Nasjonale utviklingstrekk:

Kommunal Rapport bruker "korrigert netto driftsresultat" for å vurdere driftsøkonomien. Korrigeringen er knyttet til premieavvik på

pensjon og netto avsetninger til bundne fond. Begge påvirker netto driftsresultat. Korrigeringen har i år liten betydning i de fleste kommuner, men i hovedsak er korrigert netto driftsresultat litt dårligere enn netto driftsresultat.

I 2016 var korrigert netto driftsresultat for hele Kommune-Norge 3,7 prosent av brutto driftsinntekter. To år på rad har marginene vært langt over det Teknisk beregningsutvalg anbefaler for å ha en sunn økonomi (1,75 %). De åtte foregående årene var resultatet dårlig.

Bedre driftsresultat nasjonalt betyr også at lista er hevet for å få gode karakterer. Siden Kommunebarometeret er en rangering, kan bedre tall enn for ett år siden i noen tilfeller likevel føre til en dårligere plassering. Derfor er det viktig å være oppmerksom på kommunens egen utvikling, og ikke bare se på tabellplasseringen.

Disposisjonsfondet er penger politikerne kan bruke til akkurat hva de selv lyster, med mindre kommunen går på et driftsunderskudd som må dekkes inn. Denne bufferen er ikke en fysisk bankkonto, men en størrelse i regnskapet som har stor betydning for handlingsrommet i budsjettet. Fondene øker i kommunene samlet og er nå på nesten 10 prosent av brutto driftsinntekter, det høyeste som er målt. Disposisjonsfondet må vurderes opp mot premieavviket i balansen, som i nesten alle kommuner må føres som en driftsutgift i årene framover. I fjor falt oppsamlet premieavvik litt og utgjør i snitt for Kommune-Norge drøyt 6 prosent av brutto

driftsinntekter.

Netto renteesponert gjeld har erstattet nå den gamle indikatoren netto lånegjeld. Her regnes inn penger kommunen selv har utestående hos andre, gjeld som finansieres av selvkostområdene og penger og andre omløpsmidler kommunen selv har plassert. Gjennomsnittet er på 37 prosent av brutto driftsinntekter. Nasjonalt økte gjeldsgraden klart i fjor, og passerte det tidligere toppåret 2014. Vi måler gjeld mot inntekter, ettersom det gir et bedre bilde på kommunens sårbarhet enn gjeld per innbygger.

Annonse

90 | **KBN** Kommunalbanken
ÅR | Norge

KBN Finans

Et kraftig verktøy for styring av
kommunens samlede gjeldsportefølje

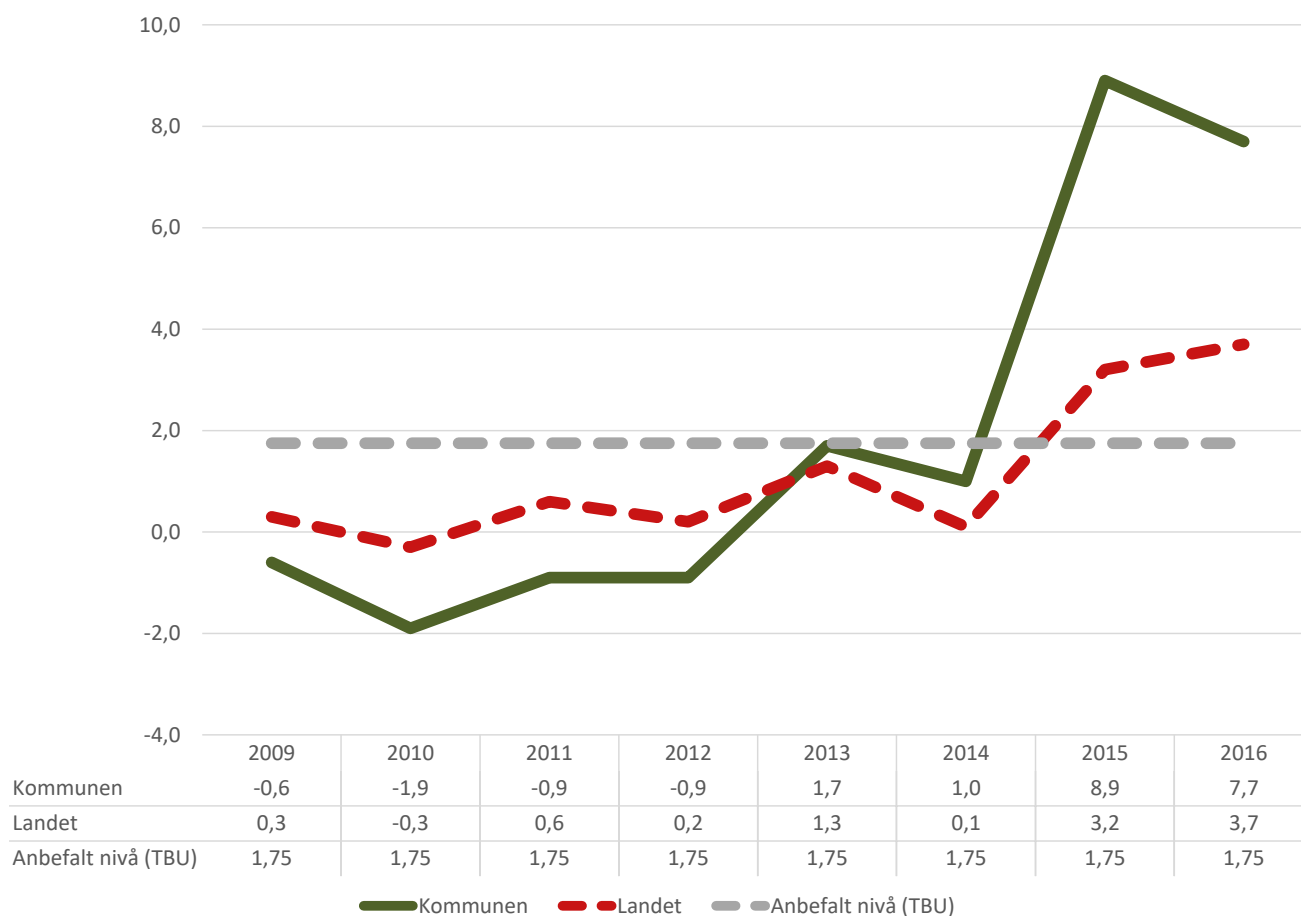

KBN Finans gir kommunen:

- god oversikt over kommunens finansielle stilling
- faste standard rapporteringsmuligheter
– men også mulighet for skreddersøm!
- mulighet til å simulere ulike markeds- og rentescenarier,
og hvordan dette påvirker bruk av av ulike
finansieringskilder og rentesikringsalternativer
- mulighet til å vurdere egne posisjoner og
kommunens finansielle risiki
- lett tilgang til dokumentasjon tilhørende gjeldsporteføljen

Ta KBN Finans i bruk idag på www.kommunalbanken.no

Korrigert netto driftsresultat (regnskapsår)

Netto driftsresultat er det viktigste nøkkeltallet i kommunesektoren. Det er både KS og staten enige om. Netto driftsresultat forteller imidlertid ikke alltid hvordan den reelle, langsiktige driftsmarginen er, fordi det er enkeltinntekter og utgifter som forstyrrer bildet.

Grafen viser utviklingen i korrigert netto driftsresultat for kommunen som konsern. Anbefalt nivå er Teknisk beregningsutvalgs

generelle anbefaling for kommunesektoren (1,75 %).

I realiteten har netto driftsresultat vært høyere enn den virkelige driftsmarginen skulle tilsi de siste årene. Kommunal Rapport korrigerer derfor netto driftsresultat for to faktorer: netto premieavvik (f170/f171) og netto avsetninger til bundne fond. Tidligere justerte vi også for momskompensasjon for investeringer, som til og med 2013 også havnet i driftsregnskapet.

I mange kommuner spiller korreksjonen liten rolle, men generelt vil korrigert netto resultat være lavere enn det som er oppgitt som netto driftsresultat.

Kostnadsnivå 5 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			68 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		# #	
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	Plass	Landet	Kommunens karakter			
				KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017	
GRUNNSKOLE: Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (30 %)	14 551	13 814	13 000	81	12 640	4,4	4,7	5,3	
PLEIE OG OMSORG: Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (35 %)	17 685	17 684	17 306	183	16 385	4,5	4,0	4,1	
BARNEHAGE: Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (15 %)	8 504	8 526	7 937	38	8 116	5,4	4,6	5,6	
BARNEVERN: Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	2 348	2 085	1 811	118	1 919	4,0	4,2	5,0	
SOSIALTJENESTE: Netto utgifter til sosialtjeneste per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	3 849	3 666	3 283	348	2 404	2,2	2,4	2,7	
KOMMUNEHELSE: Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	2 789	2 515	2 481	136	2 511	4,2	4,7	4,9	
ADMINISTRASJON: Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	4 314	4 222	3 837	106	3 675	4,6	4,2	5,2	

Rana er blant de 100 beste på årets tabell. Netto utgifter til grunnskolen (korrigert for utgiftsbehovet) i Rana er lave. Kostnadene ble en del lavere i fjor, justert for lønns- og prisveksten. Det er forskjell på landsgjennomsnitt og normalen (kostnaden midt mellom de dyreste og billigste). I Rana ligger kostnaden på landsgjennomsnittet, etter at vi har korrigert for ulikheter kommunene imellom. Målt mot kommunegruppa ligger Rana 8 prosent høyere enn gjennomsnittet.

Innen pleie og omsorg ligger kostnadene litt under det som er normalnivået. Justert for lønns- og prisveksten ble pleie og omsorg litt dyrere i drift i fjor, ifølge statistikkene. Målt per innbygger er den korrigerte kostnaden litt høyere enn landsgjennomsnittet. Målt mot kommunegruppa ligger Rana 7 prosent høyere enn gjennomsnittet.

Barnehagekostnadene er ganske lave målt mot resten av landet. Korrigert kostnad til barnehage per innbygger er omtrent som landsgjennomsnittet. Målt mot kommunegruppa ligger Rana omtrent på snittet i kostnad.

Kostnadene innen barnevernet ligger nærmere de billigste enn de dyreste kommunene. Ser vi på endringen det siste året, justert for lønns- og prisvekst, ble barnevernet en del dyrere i fjor. Barnevernet ligger litt under snittet i utgifter per innbygger. Rana driver omtrent som snittet i kommunegruppa.

Nasjonale utviklingstrekk:

Kostnaden er beregnet ut fra netto utgifter i tjenesten i fjor, korrigert for utgiftsbehovet slik det framkommer i statsbudsjettet for 2017. Dermed fanger vi opp ulikheter som går på størrelse, sammensetning osv - gitt at inntektssystemet perfekt korrigerer for forskjellene.

Den historiske kostnaden er justert for kommunal lønns- og prisvekst, slik at alle tall presenteres i faste 2016-kroner. Dermed er det lett å se om tjenesten blir dyrere eller rimeligere fra år til år.

Målet for en kommune er ikke å drive billigst mulig, men å ha riktig kostnad ut fra hvordan tilbudet er prioritert og befolkningen sammensatt. En høyt prioritert tjeneste bør ha en høyere kostnad enn en som er lavt prioritert, målt mot resten av landet.

I Skole-Norge gikk kostnaden marginalt ned i fjor. Dette er en trend vi har sett de siste seks årene. Kostnaden per 2016 (som ligger til grunn for 2017-barometeret) er over 8 prosent lavere per innbygger, enn i 2010.

Pleie og omsorg er den største sektoren. Vi har nå fjernet de seks kommunene som er med i forsøket med statlig finansiert eldreomsorg. Etter et ganske kraftig fall i kostnadene i 2015 nasjonalt sett, har de økt marginalt i fjor, målt per innbygger. Sett over tid er kostnadene i pleie og omsorg veldig stabile, målt i faste 2016-priser.

Netto utgifter til barnehage er omtrent på samme nivå som i 2015, justert for lønns- og prisvekst. Utgiftene per innbygger ligger en del lavere enn i toppåret 2014 (som er gjengitt i 2015-barometeret). Kostnadene i barnevernet fortsetter å vokse mer enn folkeveksten og endringene i demografien skulle tilsi. Utgiftene per innbygger har økt med nesten 15 prosent utover lønns- og prisvekst fra 2010 til 2015, en høy vekst.

Kommune-Norge bruker omtrent det samme som for ett år siden til administrasjon, målt per innbygger. Sett over tid har kostnaden gått betydelig ned - 15 prosent over fem år. De billigste har en administrasjon som koster bare 3.000 kroner per innbygger i året.

Har kommunen potensial for å kutte kostnadene?

Tabellen under viser hva som er kommunens korrigerede kostnad per innbygger, målt mot gjennomsnittet i landet, i eget fylke, egen kommunegruppe, den 100. rimeligste kommunen i landet, de 10 % rimeligste i henholdsvis fylket og kommunegruppa. Husk at vi har justert kommunens netto utgifter for utgiftsbehovet, slik det framkommer i

kostnadsnøklerne i inntektssystemet. Forskjeller knyttet til ulik befolkning og geografi er altså tatt hensyn til. Tallene bør derfor i stor grad være sammenliknbare mellom ulike kommuner, men selvsagt spesielt mellom kommuner som likner på hverandre. NB: De 10 største kommunene har vi samlet i gruppe 14, ellers følger gruppeinndelingen SSB.

Netto utgifter er korrigeret for kostnadsnøklerne i statsbudsjettet for 2017, for å være mest mulig oppdaterte.

	Komm.	Snitt landet	Snitt fylke	Snitt gruppe	Topp 100	Topp fylke	Topp gruppe
Grunnskole	13 000	12 632	13 605	12 073	12 321	12 126	11 273
Pleie og omsorg	17 306	16 564	16 986	16 229	15 091	14 156	14 266
Barnehage	7 937	8 112	8 039	8 032	7 731	7 409	7 425
Barnevern	1 811	1 913	2 156	1 849	1 602	1 303	1 471
Sosialtjeneste	3 283	2 400	2 856	2 284	1 754	1 402	1 757
Kommunehelse	2 481	2 507	2 860	2 369	2 223	2 195	1 975
Administrasjon	3 837	3 685	4 528	3 599	3 606	3 639	3 013

Tallene er oppgitt i kroner per innbygger

Tabellen under viser hvor stor prosentvis forskjell det er fra kommunens eget kostnadsnivå og opp eller ned til de ulike målestokkene. Minus: Kommunen er billigere enn målestokken.

	Snitt landet	Snitt fylke	Snitt gruppe	Topp 100	Topp fylke	Topp gruppe
Grunnskole	3	-4	8	6	7	15
Pleie og omsorg	4	2	7	15	22	21
Barnehage	-2	-1	-1	3	7	7
Barnevern	-5	-16	-2	13	39	23
Sosialtjeneste	37	15	44	87	134	87
Kommunehelse	-1	-13	5	12	13	26
Administrasjon	4	-15	7	6	5	27

Teoretisk skal forskjellene mellom kommunene være utjevnet ved at vi korrigerer for utgiftsbehovet slik det framkommer i statsbudsjettet.

Miljø og ressurser

2,5 % vekt i barometeret

71 .plass

Andel nøkkeltall som har blitt bedre

50

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
RESSURSER: Energikostnader per kvadratmeter bygg (15 %)	136	133	129	290	108	3,0	2,8	3,3
RESSURSER: Samlet antall kvadratmeter per innbygger (formålsbygg) (15 %)	4,6	4,5	4,6	96	4,7	5,5	5,5	5,5
RESSURSER: Sjøppel per innbygger (kilo) (15 %)	362	380	383	88	433	5,5	5,4	5,2
RESSURSER: Vannforbruk per tilknyttet innbygger (m3) (15 %)	64	63	62	98	67	5,2	5,4	5,2
REKREASJON: Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder, per innb. (10 %)	193	130	191	132	184	2,8	2,3	2,7
LANDBRUK: Jordbruksareal omdisponert siste fire år, per 1.000 dekar (10 %)	1,3	1,1	0,5	197	1,1	4,7	5,1	5,6
KLIMA: Plan med fokus på klima (5 %)		1	0	92	0		1,0	1,0
MILJØ: Biler per 1.000 innbyggere (5 %)	521	531	539	194	506	3,3	3,2	3,2
SAMFERDSEL: Netto driftsutgifter til kommunale veier, per meter vei (5 %)	119	145	140	89	119	3,4	4,1	3,8
VEDLIKEHOLD: Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter bygg (5 %)	87	102	95	137	106	2,4	2,9	2,8

Endringer i nøkkeltallene som er i bruk, slår isolert sett litt positivt ut. Rana er blant de 100 beste på årets tabell. Energikostnadene for bygg i Rana er middels målt mot andre kommuner. Snittet er 108 kr per kvadratmeter.

Kommunen ser ut til å bygge relativt effektivt – det er ganske få kvadratmeter bygg målt mot innbyggertallet. Legg merke til at gjennomsnittet er betydelig påvirket av de største kommunene. En plassering midt på tabellen betyr ikke byggstørrelse som landsgjennomsnittet.

Innbyggerne produserer ganske lite søppel målt mot resten av landet.

Andelen av dyrket og dyrka jord som er omdisponert de siste årene, kan indikere presset på arealer i kommunen. I Rana er svært lite jordbruksareal omdisponert de siste årene, ifølge statistikken.

Det er få nøkkeltall knyttet til samferdsel. Kommunen bruker tilsynelatende et middels beløp for å vedlikeholde kommunale veier, målt som netto driftsutgifter per meter.

Kommunen bruker litt mindre penger på vedlikehold enn normalkommunen. Høy pengebruk er positivt; det skal i utgangspunktet forlenge byggets levetid.

Nasjonale utviklingstrekk:

Sektoren er en samlepott av ulike indikatorer som på forskjellig vis handler om ulik forvaltning av ressurser og miljø. Størrelse på egne bygg, kostnadene ved å varme dem opp og ved å vedlikeholde dem er sentrale nøkkeltall. Det er over tid mye mer miljøvennlig og økonomisk fornuftig å bygge relativt lite og vedlikeholde godt.

Korrigert for lønns- og prisvekst økte energikostnadene drøyt 4 prosent i fjor. De er likevel vesentlig lavere per kvadratmeter enn for fire-fem år siden. Snittet er nå på 108 kroner per kvadratmeter.

De sentrale byggene (rådhus, skoler, sykehjem osv.) er regnet med. I snitt er arealet nasjonalt på 4,7 kvadratmeter per innbygger. Dette er typisk en indikator hvor store kommuner kommer bedre ut enn små.

Kostnadene til vedlikehold økte litt i fjor, til 106 kroner per kvadratmeter i snitt. Korrigert for lønns- og prisvekst har vedlikeholdsutgiftene ligget ganske stabilt de siste seks årene.

Det er veldig store forskjeller mellom kommunene hva gjelder både hvor mye søppel innbyggerne produserer fra husholdningene, og hvor mye vann som brukes privat. I utgangspunktet må det være positivt for ressursforvaltningen om søppelmengden blir mindre og vannforbruket er begrenset.

Et nytt nøkkeltall er andelen av dyrkbar jord som blir omdisponert. En høy andel er negativ, ettersom det reduserer tilgjengelig areal for jordbruk. Ifølge statistikken omdisponeres det mindre areal nå enn for få år siden. Statistikkens kvalitet er vi usikre på.

Informasjonen om kommunenes klimainnsats er svært mangelfull. Det finnes bare én kommunestatistikk knyttet til klima, etter det vi har klart å oppdrive, og den er med i mangel av noe bedre.

Vi bruker antall biler per 1.000 innbyggere som en indikator på miljøvennligheten i befolkningen - selv om geografi åpenbart spiller en rolle. Kommunen spiller ingen sentral rolle på dette punktet. Likevel kan tettstedutvikling åpenbart ha en effekt på folks bilbehov - særlig i større byer.

For å få inn informasjon om det kommunale veinettet har vi fra i år også tatt i bruk nøkkeltallet vedlikehold av kommunale veier. I utgangspunktet antar vi at etterslepet øker, noe som er godt dokumentert tidligere. Høy pengebruk her vil derfor gi god uttelling i barometeret. I snitt bruker kommunene 119 kroner på drift og vedlikehold per meter vei.

Saksbehandling

140 .plass

Andel nøkkeltall som har blitt bedre

20

2,5 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
FRISTBRUDD: Andel byggesaker med overskredet frist (20 %)	1	2	3	176	7	5,9	5,7	5,5
BYGGESAK: Behandlingstid saker med 3 ukers frist (15 %)	12	10	12	100	17	5,1	5,0	4,6
BYGGESAK: Behandlingstid saker med 12 ukers frist (15 %)	15	22	22	72	38	5,6	4,8	5,1
EIERSEKSJONERING: Saksbehandlingstid (10 %)	59	7			6117	1,8	5,3	
REGULERINGSPLANER: Saksbehandlingstid (10 %)	263	215	89	83	150	3,9	4,2	5,3
OPPMÅLINGSFORRETNING: Saksbehandlingstid (10 %)		44			17205		4,1	
TILSYN: Andel av vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn (10 %)			2	184	11			1,1
GEBYR: Saksbehandlingsgebyr for enebolig (10 %)	16 333	16 770	14 142	270	12 645	2,7	2,8	3,7

Endringer i nøkkeltallene som er i bruk, har isolert sett en marginalt negativ effekt. Rana er bedre enn veldig mange andre hva gjelder å overholde byggesaksfristene. Det er bra – kan kommunen komme helt i toppsjiktet her?

Proessen for søknader med 3 ukers behandlingsfrist er litt raskere enn normalen.

Byggesaker med 12 ukers frist behandles ganske raskt.

Bare i noen få tilfeller fører kommunen faktisk tilsyn med byggesakene, ifølge statistikken.

Saksbehandlingsgebyret for enebolig er omtrent middels i Rana på 14142 kroner, ifølge tallene fra Statistisk sentralbyrå.

Nasjonale utviklingstrekk:

Fortsatt er det veldig få gode indikatorer for saksbehandling. Det er synd at ikke Kommune-Norge måler dette på mer oversiktlig og tilgjengelig vis. I tillegg er det mange kommuner som ikke leverer data på dette området, noe som selvsagt øker

usikkerheten.

Av byggesakene Kommune-Norge behandlet i fjor, brøt kommunene fristene i 7 prosent av sakene, ifølge tallene. Andelen er på nivå med tidligere år. Fristbruddene er ikke delt opp i de ulike sakstypene.

Byggesaker med 3 ukers frist har omtrent samme saksbehandlingstid som tidligere år. Kommunene bruker i snitt nesten hele tiden de har til rådighet.

Saksbehandlingstiden for reguleringssaker har gått vesentlig ned det siste året, ifølge oppdaterte tall fra SSB. For første gang er behandlingstiden under 6 måneder. De raskeste kommunene er nede i 1,5 måneders behandlingstid.

Et nytt nøkkeltall vi tar i bruk er antall faktiske tilsyn målt mot antall byggesaker. Her er det svært store variasjoner mellom kommunene, og mange som ikke rapporterer. Et mål med å introdusere nøkkeltallet er å få større oppmerksomhet om det, slik at også kvaliteten på rapporteringen blir bedre - slik vi har sett på andre områder.

Vi har fra i år også tatt med saksbehandlingsgebyr for enebolig. Dette er en kostnad som varierer fra under 4.000 kroner hos de rimeligste kommunene, til over 25.000 kroner i de dyreste kommunene.

Vann, avløp og renovasjon

250 .plass

Andel nøkkeltall som har blitt bedre

23

2,5 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
GEBYR: Årsgebyr, vann, avløp, renovasjon og feiing (10 %)	7 074	7 078	7 650	41	10 429	6,0	6,0	5,7
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet E-coli (7,5 %)	86	87	87	119	84	5,1	5,1	5,1
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet IE (7,5 %)	85	87	87	122	84	5,0	5,1	5,1
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet farge (2,5 %)	82	87	84	137	83	4,9	5,2	4,9
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet pH (2,5 %)	86	85	87	112	82	5,3	5,1	5,2
LEVERANSE: Brudd i vannleveransen, snitt timer per år per innb. (5 %)	0,1	0,1	0,9	344	0,6	5,9	5,9	4,7
VANNLEKKASJE: Andel av vannet som lekker bort (5 %)	28	28	28	215	31	3,4	3,2	3,4
FORNYING: Andel fornyet vannledningsnett siste tre år (5 %)	0,4	0,7	0,8	105	0,7	2,0	2,3	2,9
FORNYING: Andel fornyet spillvannsnett siste tre år, avløp (5 %)	0,4	0,5	0,5	120	0,6	2,2	2,3	2,3
RENSEKRAV: Andel tilknyttet anlegg som overholder alle renskrav (20 %)	10	10	7	256	55	1,5	1,4	1,3
ANLEGG: Antall stopp i kloakken per 100 km spillvannsnett (5 %)	6,0	1,9	17,3	264	5,3	4,6	5,6	3,2
OVERSVØMMELSER: Antall oversvømte kjellere hvor kommunen har erkjent ansvar, per 10.000 innbyggere (5 %)	0,0	1,2	1,1	258	1	6,0	4,8	4,5
RENOVASJON: Andel husholdningsavfall levert til gjenvinning og biologisk behandling (20 %)	45	45	39	194	38	4,8	4,9	4,1

Endringer i metoden i Kommunebarometeret slår marginalt positivt ut. Gebyrene for vann, avløp, renovasjon og feiing i Rana er relativt lave. Det er positivt så sant det ikke betyr at vedlikeholdet på anleggene lider.

Ifølge statistikken lekker det omtrent like mye fra ledningsnettet i Rana som i normalkommunen.

Fornyingen av vannledningsnettet har de tre siste årene vært ganske liten.

Utskifting av spillvannsnettet har vært ganske lavt prioritert de tre siste årene, ifølge statistikken.

Andelen av avfallet som går til materialgjenvinning og biologisk behandling ligger litt over normalen.

Nasjonale utviklingstrekk:

Nøkkeltallene i sektoren er fornyet etter konkrete forslag fra Norsk Vann. Blant annet fanger vi nå opp vannkvalitet på en annen måte enn før, og har skiftet ut noen av

nøkkeltallene knyttet til avløp.

Gebyrene skal i utgangspunktet være så lave som praktisk mulig. Samtidig er det viktig å se helheten. Det sentrale er om det er sammenheng mellom gebyrene og den anslåtte kvaliteten. Vann, avløp, renovasjon og feiing er inkludert. Summene er justert for den generelle lønns- og prisveksten i kommunesektoren, og vises dermed i faste 2016-kroner.

Vi har fire nøkkeltall for vannkvalitet, hvor kvaliteten målt med hensyn til ecoli og intestinale enterokokker har klart størst betydning. Om det er brudd på vannleveransen er en ny indikator. Her er det lite som skiller de fleste kommunene, men enkelte kommer ganske dårlig ut.

Lekkasje fra vannledningsnettet er et problem i mange kommuner, hvor en stor del av vannet rett og slett forsvinner. Det er dårlig utnyttelse av ressursene, og her er det ingen bedring å spore over tid.

Utskiftingen av ledningsnettet går også i et fortsatt veldig lavt tempo, ifølge statistikkene.

Et nytt nøkkeltall er antallet stopp i kloakken, målt per 100 kilometer ledningsnett. Her er tallene relativt små, men det er likevel ganske store forskjeller mellom kommunene som rapporterer.

Et nytt nøkkeltall er antallet stopp i kloakken, målt per 100 kilometer ledningsnett. Her er tallene relativt små, men det er likevel ganske store forskjeller mellom kommunene som rapporterer.

ANALYSE

Høyere kvalitet tross skandaler

Kommune-Norge utviklet seg klart i positiv retning i fjor. Særlig innen barnevernet blir nøkkeltallene I STOR GRAD bedre.

Det har ikke vært noe godt siste år for barnevernet i kommunene. Den nyeste skandalen er fra barnevernet i Land. Men data i Kommunebarometeret indikerer at kvaliteten tross alt sannsynligvis øker i tjenesten samlet sett:

14 prosent av sakene tok mer enn 3 måneder å behandle i fjor, det laveste siden statistikken ble innført. Tre år tidligere var andelen hele 25 prosent.

Bemanningen ble betydelig større i fjor, og har aldri vært høyere. På fire år har antallet ansatte med fagutdanning økt med 30 prosent.

Flere barn i barnevernet har en tiltaks- eller omsorgsplan enn noen gang.

Mye oftere bedre enn dårligere

Slik Kommunal Rapport måler utviklingen i Kommune-Norge, var det innen nettopp barnevernet at det var størst andel av forbedringer. Hele 63 prosent av tallene i barnevernsbarometeret ble bedre i fjor. Ingen andre sektorer har så god statistikk. Nærmest er økonomi, etter et år hvor Kommune-Norge har hatt de beste resultatene på ti år. Også innen grunnskole og helse var det en klar overvekt av nøkkeltall som ble bedre målt mot året før, enn verre.

Totalt sett forbedret Kommune-Norge seg i 53 prosent av barometeret, mens utviklingen var negativ i 37 prosent av nøkkeltallene. Det er en profil omtrent som for ett år siden, da kommunene også kunne vise til klart bedre nøkkeltall enn tidligere.

Der kommunene sliter mest med å forbedre seg, er kostnadsnivået. Flertallet av kommunene fikk høyere kostnader i fjor, etter at vi har korrigert både for det antatte utgiftsbehovet og lønns- og prisvekst. Sosialtjenesten, barnevern og helse var sektorene hvor kostnadene økte klart mest på nasjonalt nivå.

Innen vann, avløp og renovasjon har andelen nøkkeltall som har blitt dårligere det siste året, også vært klart større enn andelen som ble bedre. Slik har det vært hvert år siden Kommunal Rapport begynte målingen i Kommunebarometeret i 2010.

Lange trender

I pleie og omsorg er bildet fortsatt veldig variert mellom kommunene. Men noen trender er tydelige. Legedekningen på

sykehjem har økt uavbrutt de siste ti årene. Omfanget har økt med 74 prosent i denne perioden. Tiden beboere på sykehjem har med fysioterapeut har økt med 40 prosent fra bunnåret 2009 og fram til i fjor.

Bare det siste året har antallet plasser for demente økt med knapt 6 prosent, men fortsatt har kommunene langt fram til å fylle behovene her – det er anslått at om lag fire av fem gamle på sykehjem har en grad av demens.

Fortsatt er imidlertid nesten hver femte plass på sykehjem ikke etter moderne eneromsstandard. Her har det skjedd lite de siste årene.

Mange får ikke barnehage

I barnehagene går stadig flere barn med minoritetsbakgrunn i barnehage, men andelen er fortsatt mye lavere enn for barn med norsk bakgrunn. Bemanningen var omtrent uendret, mens andelen menn økte helt marginalt også i fjor. Som Kommunal Rapport fortalte sist uke, står imidlertid hele 4.300 barn med rett på plass, uten et tilbud. I grunnskolen fortsetter avgangs-karakterene å øke, noe som delvis er forklart ved at valgfag de siste årene har blitt en del av datagrunnlaget. Et nytt nøkkeltall i barometeret i år er andelen lærere under 40 år – en andel som øker. Derimot ligger andelen lærere med godkjent utdanning litt lavere nå enn for et par år siden. Data fra elevundersøkelsen viser at det er klart høyere andel elever som sier de trives godt på skolen nå, enn for fire-fem år siden.

Storkommuner blir bedre

Det er ingen kommuner som har forbedret så stor andel av nøkkeltallene i fjor som Oslo. En viktig forklaring på at Kommune-Norge samlet leverer bedre statistikk, er nettopp at store kommuner har klart bedre nøkkeltall enn før. Bergen, Trondheim, Bærum, Sandnes, Stavanger og Skien er også blant de 15 kommunene hvor størst andel nøkkeltall har blitt bedre det siste året.

Økonomiske forutsetninger har en betydning for kommunenes resultater. Kommuner med god inntekt kommer generelt bedre ut enn de som har lav inntekt i utgangspunktet. Dermed ser det også ut til at små kommuner presterer bedre enn store. I Kommunebarometeret korrigerer vi litt for disse forskjellene i økonomisk utgangspunkt. Når vi har gjort det, er det de store kommunene som kommer litt bedre ut enn de små.

Forskjellene basert på størrelse er likevel små. Småkommuner er i topp og bunn av

tabellen, og der finner vi også store kommuner.

Finnmark henger etter

De geografiske forskjellene er litt mindre enn tidligere – kommunene i Troms og Nordland har i snitt bedre plasseringer i år enn i fjor. Derimot henger kommunene i Finnmark fortsatt etter. Før vi tar hensyn til økonomiske forutsetninger ligger disse i snitt på 342. plass.

En sentral forklaring på at Finnmark-kommunene henger etter, er at nøkkeltallene innen grunnskole gir veldig svake plasseringer. Kommunene drifter også dyrt, selv etter at vi har korrigert for kostnadsindeksene i inntektssystemet. I teorien skal det korrigeres for alle ulike ulemper kommunene selv ikke kan påvirke. Som vanlig er det kommunene i Vest-Agder som har de beste plasseringene basert på nøkkeltallene alene, godt foran kommunene i Sogn og Fjordane og Oppland. Særlig innen pleie og omsorg, barnevern og økonomi løftes kommunene på Sørlandet på tabellene i barometeret.

Analysen sto på trykk i Kommunal Rapport nr 12/2017, 30. mars

De ti beste i fylket

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Herøy	22	111	3	60	266	241	86
Bindal	58	156	80	106	345	44	343
Grane	68	170	358	10	25	66	229
Dønna	70	126	108	16	57	267	193
Hattfjellidal	76	361	155	26	215	2	395
Lurøy	80	224	31	270	417	7	195
Træna	129		63	265	39	114	351
Vestvågøy	133	249	34	334	109	206	150
Vågan	138	204	128	128	359	106	232
Saltdal	188	121	69	312	267	364	263

De ti beste i kommunegruppa

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Asker	20	2	389	67	294	35	181
Røyken	23	99	58	22	324	98	11
Oppegård	25	4	363	64	344	97	129
Sola	42	15	147	206	166	138	180
Lier	57	25	217	115	195	224	76
Nøtterøy	61	45	98	90	174	163	40
Hamar	65	6	252	336	171	121	140
Nittedal	75	50	337	81	217	61	74
Moss	86	78	261	146	124	178	26
Sandefjord	90	98	407	8	209	12	

De kommunen likner mest på

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Oppdal	12	41	244	27	47	137	152
Hamar	65	6	252	336	171	121	140
Stange	105	96	326	234	252	54	36
Lillehammer	120	32	377	123	193	342	69
Ringsaker	145	186	329	259	75	29	95
Gjøvik	154	122	171	301	119	117	70
Kongsberg	181	35	324	83	270	374	234
Bodø	195	97	134	385	318	308	134
Steinkjer	217	161	273	323	148	302	63
Tromsø	232	62	402	271	137	382	308
Voss	264	163	398	303	211	124	194
Vefsn	278	369	225	194	99	196	272
Harstad	289	197	305	148	374	205	214
Stjørdal	311	225	303	364	102	355	209
Elverum	312	115	369	317	169	318	77
Levanger	324	217	412	57	180	370	48
Molde	333	65	408	351	373	341	184
Ringerike	344	219	385	74	342	181	65
Narvik	382	244	404	111	329	339	324

Kommunen målt mot egne naboer

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Lurøy	80	224	31	270	417	7	195
Saltdal	188	121	69	312	267	364	263
Rødøy	191	184	27	355	249	164	284
Beiarn	251	300	289	198	360	28	401
Rana	265	337	368	214	154	57	68
Nesna	283	356	426	9	72	135	355
Leirfjord	314	386	202	257	263	115	115
Hemnes	371	370	354	136	149	173	411
Meløy	427	366	410	395	422	247	371

Viktigste endringer i barometeret

To sektorer er spesielt endret det siste året. Eldreomsorg er omdøpt tilbake til **pleie og omsorg**, hvor vi ved hjelp av kommuner, fagfolk og konsulenter har skiftet ut nøkkeltall tilsvarende 40 prosent av sektoren. Hensikten har vært å gi et bedre bilde av

hele tilbudet i sektoren, og premiere mangfold.

Innen **vann, avløp og renovasjon** har vi fått konkrete forslag til forbedringer fra Norsk Vann, som vi i all hovedsak har tatt i bruk. Hensikten har her vært å få en bedre

indikator som også har støtte i bransjen.

Fra foreløpig til endelig versjon er det gjort noen få rettinger av feil i datagrunnlaget, som i relativt få tilfeller har effekt for enkeltkommuner.

Slik beregner vi karakterene for hvert nøkkeltall

De 5 % beste verdiene innen ett nøkkeltall får karakteren 6 - som er toppkarakteren. Ved å sette grensen på ca den 20. beste kommunen unngår vi problemet ved at det ofte er enkelte kommuner som ligger særlig langt unna "normalen".

På samme måte er grensen for bunnkarakteren 1 satt ved de 5 % laveste verdiene for nøkkeltallet.

Når vi har laget denne skalaen, betyr det også at en kommune som får karakteren 3,5 har et nøkkeltall som ligger midt mellom grensen for topp- og bunnkarakter (3,5 ligger midt mellom 1 og 6).

Det er disse kommunene vi ofte betegner som «normalkommunen». Hvis en kommune mangler et nøkkeltall, har vi gitt

den karakteren 3,5 for å kunne beregne en totalskår.

Spørsmål om Kommunebarometeret, eller vil virksomheten bli abonnent? Send epost til barometer@kommunal-rapport.no.

Hva betyr det å være en normalkommune?

I analysen bruker vi ofte begrepet normalkommune. Da viser vi *ikke* til kommunen som ligger på landsgjennomsnittet - men den kommunen som har et resultat som er midt mellom de aller beste og de aller dårligste kommunene. En normalkommune vil ha karakteren 3,5

(se boksen over). Landsgjennomsnittet er i veldig stor grad påvirket av innbyggertallet og resultatene i de store kommunene. Men vi ser i noen tilfeller at det er veldig stor forskjell mellom landsgjennomsnittet og hvor de fleste kommunene befinner seg på skalaen. Da

kan det bli stor forskjell mellom hva normalkommunen leverer, og landsgjennomsnittet. Det viktige er å identifisere hva som er de beste resultatene i Kommune-Norge, uavhengig av kommunistørrelse.